

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 25.2.2015
COM(2015) 82 final

BALÍČEK OPATŘENÍ K ENERGETICKÉ UNII

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Dosažení cíle 10% propojení elektrických sítí

Zajištění vhodnosti evropské elektrorozvodné sítě pro rok 2020

1. Propojení energetických soustav coby základní prvek energetické unie

Evropská unie v posledních desetiletích intenzivně pracovala na vybudování nejintegrovanejšího, nejkonkurenceschopnějšího a nejudržitelnějšího společného trhu s energií na světě.

Integrace energetických trhů EU již přináší hmatatelné výsledky: **velkoobchodní ceny elektřiny klesly** o třetinu¹; dodavatelé energie se snaží nabízet nižší ceny a lepší služby než jejich konkurenti, takže spotřebitelé mají **větší výběr**; a díky právnímu rámci se v odvětví energetiky zvýšila konkurence.

Stále však zbývá ještě hodně práce. Závislost na dovozu, zastaralá infrastruktura a nedostatek investic, ne zcela fungující maloobchodní trh, vysoké konečné ceny energie jak pro občany, tak pro podniky, poškozující jejich konkurenceschopnost, potřeba přejít v rámci boje proti změně klimatu na nízkouhlíkové hospodářství i výzvy související s naší vedoucí pozicí v technologiích – to vše vede k jedinému závěru: EU musí překonat roztržičnost svých vnitrostátních trhů s energií. Evropská unie musí změnit způsob, jakým vyrábí, přepravuje a spotřebovává energii. Evropská energetická politika musí být správně přenastavena: směrem k energetické unii.

Právě z těchto důvodů přijala Evropská komise rámcovou strategii k vytvoření silné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu. Jedním z konkrétních kroků tímto směrem je toto sdělení o dosažení cíle 10% propojení elektrických sítí.

Propojení evropských energetických sítí má zásadní význam pro energetickou bezpečnost Evropy, větší konkurenci na vnitřním trhu, a tím konkurenceschopnější ceny, i pro snadnější splnění cílů, pokud jde o snižování emisí uhlíku a politiku v oblasti změny klimatu, k nimž se Evropská unie zavázala. Propojené energetické sítě pomohou dosáhnout konečného cíle energetické unie, tj. zajistit dostupnou, bezpečnou a udržitelnou energii a také růst a zaměstnanost v celé EU.

V současnosti **chybí propojení mezi několika státy. Jejich vybudování je naléhavé a bude vyžadovat mobilizaci všech sil na všech úrovních, má-li být společný cíl – plně fungující a propojený vnitřní trh s energií – splněn.**

Energetická infrastruktura přitom zaujímá v evropském energetickém programu přední místo. Evropská rada v říjnu 2014 vyzvala k „*urychlenému provedení všech opatření v zájmu splnění cíle spočívajícího v tom, aby ve všech členských státech bylo propojeno alespoň 10 % jejich instalované kapacity výroby elektrické energie*“. Toto sdělení² reaguje na výzvu Evropské rady a představuje strategii, která odpovídajícím propojením elektroenergetických soustav zajistí úplnou integraci vnitřního trhu s elektřinou, která je nedílnou součástí energetické unie.

¹ Týká se období 2008–2012; viz COM(2014) 21/2.

² V souladu s mandátem Evropské rady se toto sdělení zaměřuje na elektrickou energii. Pro plyn žádné cíle spočívající v propojování navrženy nebyly, neboť členské státy jsou již nyní v zájmu zabezpečení dodávek povinny mít opatření pro případ výpadku největší jednotlivé plynárenské infrastruktury (tzv. pravidlo N-1). Viz nařízení (EU) č. 994/2010.

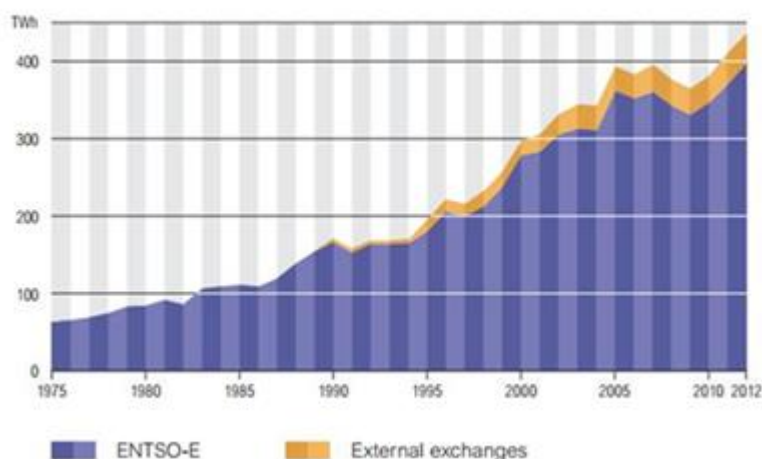
2. Přínosy propojené energetické soustavy

Propojení izolovaných elektroenergetických soustav jednotlivých států a vybudování skutečně evropského elektroenergetického systému přinese Evropské unii a jejím členským státům řadu důležitých výhod.

Propojením elektrických sítí dojde k lepšímu **zabezpečení dodávek energie** v Evropě. Zvýší se spolehlivost elektrizační soustavy a tím i kvalita služeb a zároveň bude méně často docházet k přerušení dodávek energie a výrobním ztrátám v obchodu a průmyslu. Ambiciózní plán propojení elektrických sítí pomůže díky optimalizaci systému snížit závislost Evropy na dovozu paliv a vytvoří více příležitostí pro investice, růst a zaměstnanost. Kromě toho přináší propojení okamžitou pomoc provozovatelům přenosových soustav (PPS), neboť jim umožňuje větší vzájemnou spolupráci a solidaritu.

Propojené sítě znamenají větší konkurenci i efektivitu, a tím kromě lepšího a nákladově efektivnějšího využití zdrojů i **dostupnější cený na vnitřním trhu**. Nesou s sebou hlubší integraci evropského trhu, silnější konkurenci a větší a efektivnější trh. Jak ukazuje následující graf, přeshraniční výměna od konce 90. let minulého století, kdy se trhy začaly otevírat, výrazně vzrostla.

Development of overall cross-border exchanges of ENTSO-E member TSOs' countries since 1975

Vývoj celkové přeshraniční výměny států, jejichž PPS jsou členy ENTSO-E, od roku 1975

Díky propojení lépe integrovaný trh také snižuje potřebu investovat do výrobních a skladovacích kapacit využívaných v době špiček, protože elektrárny jednotlivých zemí by nebyly potřeba všechny najednou. Nižší kapitálové investice a menší dopad na životní prostředí jako důsledek faktu, že nebude nutné budovat další elektrárny, by pak členským státům přinesly značné ekonomické a politické výhody. Intenzivnější výměna služeb vyrovňování soustavy také sníží náklady na její krátkodobý provoz. Nižší výrobní náklady a případně i nižší investice do výroby spolu s uspořenými náklady na palivo se promítnou do

konkurenčních cen elektřiny pro podniky a domácnosti. Výhody trhu budou díky dobře propojeným evropským energetickým sítím evropským občanům lépe na dosah, neboť spotřebitelé by mohli do roku 2030 ušetřit 12–40 miliard EUR ročně³.

Dobře propojené sítě jsou klíčem k **udržitelnému rozvoji a dekarbonizaci energetického systému**. Sítě se tak totiž mohou narůstajícímu podílu obnovitelných zdrojů s kolísavou dostupností přizpůsobovat bezpečnějším a nákladově efektivnějším způsobem. Rostoucí zastoupení obnovitelných zdrojů ve skladbě zdrojů energie snižuje emise CO₂ a navíc zvyšuje bezpečnost dodávek energie, což pomáhá plnit klimatické cíle EU. Dále má propojení zásadní význam pro naplnění ambice EU stát se světovým lídrem na poli energie z obnovitelných zdrojů, což je věcí nejen odpovědné politiky v oblasti změny klimatu, ale i základní požadavek průmyslové politiky. Evropské společnosti zabývající se energií z obnovitelných zdrojů a souvisejícími technologiemi se stávají významnými průmyslovými hráči, kteří v roce 2012 zaměstnávali 1,2 milionu lidí a kteří vytváří stabilní pracovní místa na regionální a místní úrovni a udržitelný růst.

Stručně řečeno větší propojenost v důsledku efektivnějšího trhu a lepšího zabezpečení, větší spolehlivosti a kvality dodávek elektrické energie coby základních předpokladů pro ekonomickou činnost z dlouhodobého hlediska přispěje k lepším cenám elektřiny a zároveň zaručí vysokou úroveň ochrany životního prostředí. Tyto změny také povedou k nižší spotřebě dovážených paliv, čímž pomohou snížit energetickou závislost, a díky konkurenčním cenám elektřiny a větší konkurenceschopnosti evropského průmyslu přilákají do Evropy nové investice. Lépe propojené elektrické sítě také sníží dopad na životní prostředí, protože nebude nutné budovat další elektrárny a klesnou emise CO₂,lepší schopnost integrovat energii z obnovitelných zdrojů, nastartuje silnější růstový potenciál evropských průmyslových odvětví založených na obnovitelné energii a zajistí těmto odvětvím pozici světového lídra a v konečném důsledku vytvoří v tomto sektoru více pracovních míst a tím i čistý nárůst pracovních míst v Evropě.

Propojení trhů s elektřinou proto musí být v příštích letech politickou prioritou Evropské unie na všech úrovních.

3. Zásadní modernizace politiky EU pro energetickou infrastrukturu

Členské státy si uvědomují, jaké výhody propojení energetických soustav přináší, a v posledních desetiletích proto navyšovaly své propojovací kapacity. Přesto však dvanáct členských států, převážně na okraji EU, cíle propojení 10 % svých elektrických sítí ještě nedosáhlo, a je proto od vnitřního trhu s elektřinou izolováno.

³ Studie: *Benefits of an integrated European energy market* (Přínosy jednotného evropského trhu s energií), červenec 2013, Booz & Co.

Stupeň propojení elektrických sítí v roce 2014

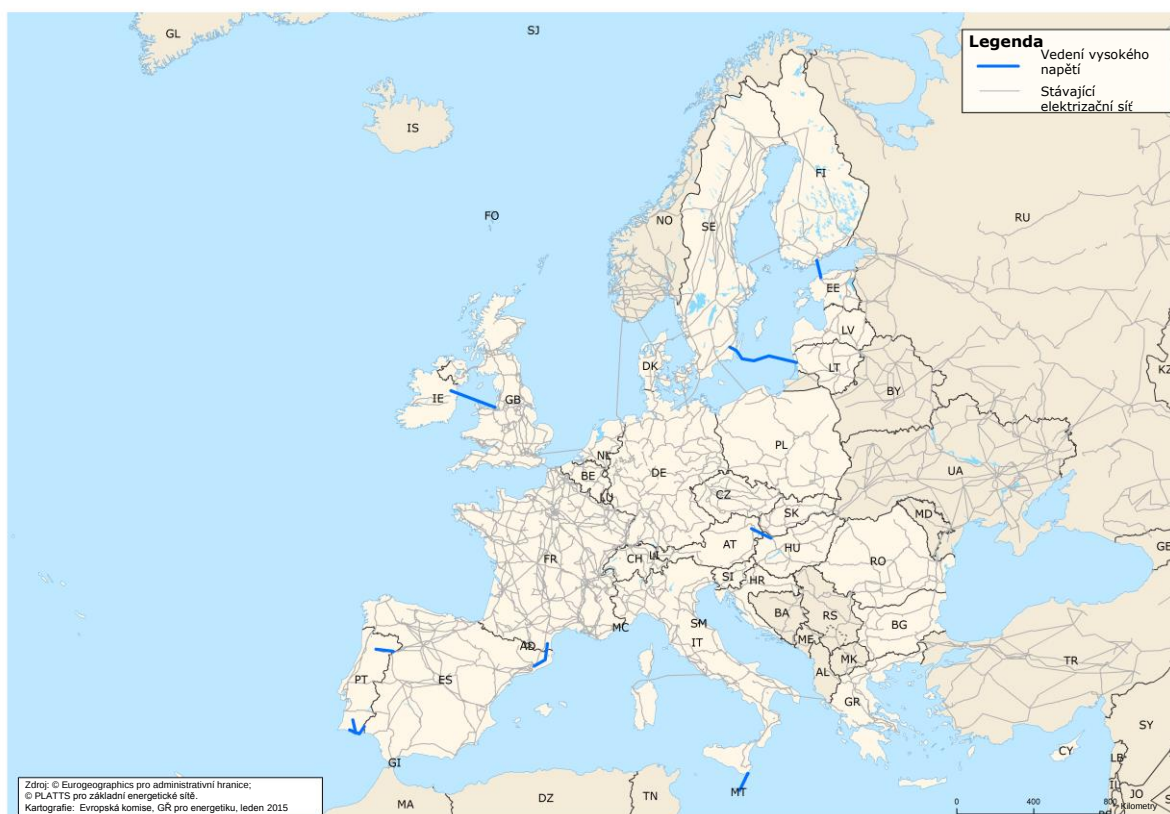
Členský stát	
Členské státy s více než 10% propojením	
AT	29 %
BE	17 %
BG	11 %
CZ	17 %
DE	10 %
DK	44 %
FI	30 %
FR	10 %
GR	11 %
HR	69 %
HU	29 %
LU	245 %
NL	17 %
SI	65 %
SE	26 %
SK	61 %
Členské státy s méně než 10% propojením	
IE	9 %
IT	7 %
RO	7 %
PT	7 %
EE ⁴	4 %
LT ⁴	4 %
LV ⁴	4 %
UK	6 %
ES	3 %
PL	2 %
CY	0 %
MT	0 %

Zdroj: ENTSO-E, *Scenario Outlook and Adequacy Forecast 2014*.

⁴ Tři pobaltské státy – Estonsko, Litva a Lotyšsko – zatím nejsou s Evropskou energetickou sítí synchronizovány, proto je třeba brát je jako jednu entitu. Ačkoliv jsou tyto tři státy plně integrované mezi sebou, jejich propojení s evropským trhem s elektřinou (přes Finsko) odpovídá hodnotě 4 %. Hodnota vyjadřuje stav na začátku roku 2014, než začalo fungovat propojení Estlink2. Dokončením tohoto projektu propojení pobaltských států výrazně vzrostlo, přibližně na 10 %.

Po ekonomické krizi předložila Evropská komise Evropský energetický program pro hospodářské oživení (EEPR), který spočíval mimo jiné v identifikaci propojovacích projektů v celé EU a v mobilizaci finančních zdrojů EU. Program pomohl realizovat několik projektů propojení mezi členskými státy, které se předtím neuskutečnily kvůli nedostatku financí. Z EEPR bylo na propojení elektrických sítí vyplaceno zhruba 650 milionů EUR (příloha 1).

Mapa EEPR – financovaná propojení

Nařízení TEN-E⁵, přijaté v roce 2013, spolu s Nástrojem pro propojení Evropy (CEF)⁶ představují stabilní nástroj, který byl vytvořen s cílem určit projekty ve dvanácti prioritních koridorech a oblastech, které Evropa potřebuje, a zajistit jejich včasnou realizaci. Tyto nástroje jsou spolu s, mj., zavedením projektů společného zájmu, lepší regulací a rychlejším udělováním povolení velkým krokem vpřed.

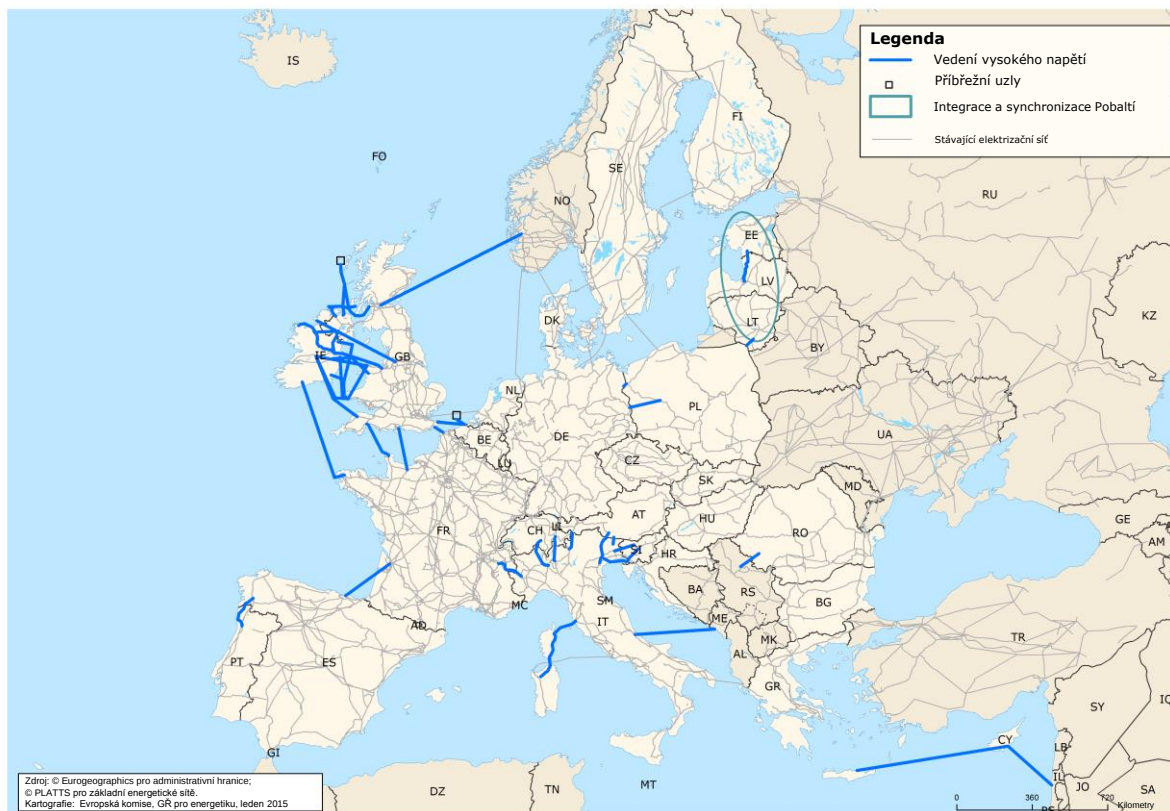
Jak zdůraznila Evropská rada, cíl propojení energetických soustav by měl být splněn především tím, že se uskuteční projekty společného zájmu. První unijní seznam projektů

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 347/2013 ze dne 17. dubna 2013, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě, Úř. věst. L 115, 25.4.2013.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1316/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se vytváří Nástroj pro propojení Evropy, Úř. věst. L 348, 20.12.2013.

společného zájmu byl přijat v roce 2013; obsahoval 248 projektů, z nichž 137 se týkalo elektrické energie – z toho **52 propojení elektrických sítí** a jeden předpokládal další investice, které umožní propojení v budoucnosti. 37 projektů se týkalo členských států, jejichž stupeň propojení je pod hranicí 10 %.

Mapa prvního seznamu projektů společného zájmu pro propojení elektrických sítí v členských státech s méně než 10 % propojených sítí

Seznam projektů společného zájmu není konečný a každé dva roky se aktualizuje. V současnosti se pracuje na druhém seznamu na regionální úrovni podle nařízení TEN-E, který má Komise schválit na podzim 2015. **Přednost budou mít projekty, které výrazně zvýší současnou propojovací kapacitu v místech, kde je hluboko pod stanovenou 10% hranicí,** zvláště tam, kde je dosažení tohoto cíle obzvláště obtížné.

Projekty společného zájmu připravují a realizují jak provozovatelé přenosových soustav (PPS), tak soukromé subjekty. Stávající projekty se nacházejí v různých fázích vývoje; některé jsou již ve fázi výstavby, ale mnoho je jich teprve v počáteční fázi příprav. Zhruba 75 % projektů z prvního seznamu má být dokončeno do roku 2020.

Níže jsou uvedeny příklady projektů EEPR a projektů společného zájmu, které, pokud budou dokončeny, pomohou členským státům stanoveného 10% cíle dosáhnout, některé již v nadcházejících měsících, jiné ve střednědobém horizontu:

- Projekt propojení Baixas, Francie, a Santa Llogaia, Španělsko, který dostal podporu z EEPR. Po jeho otevření v únoru 2015 se kapacita elektroenergetického propojení Francie

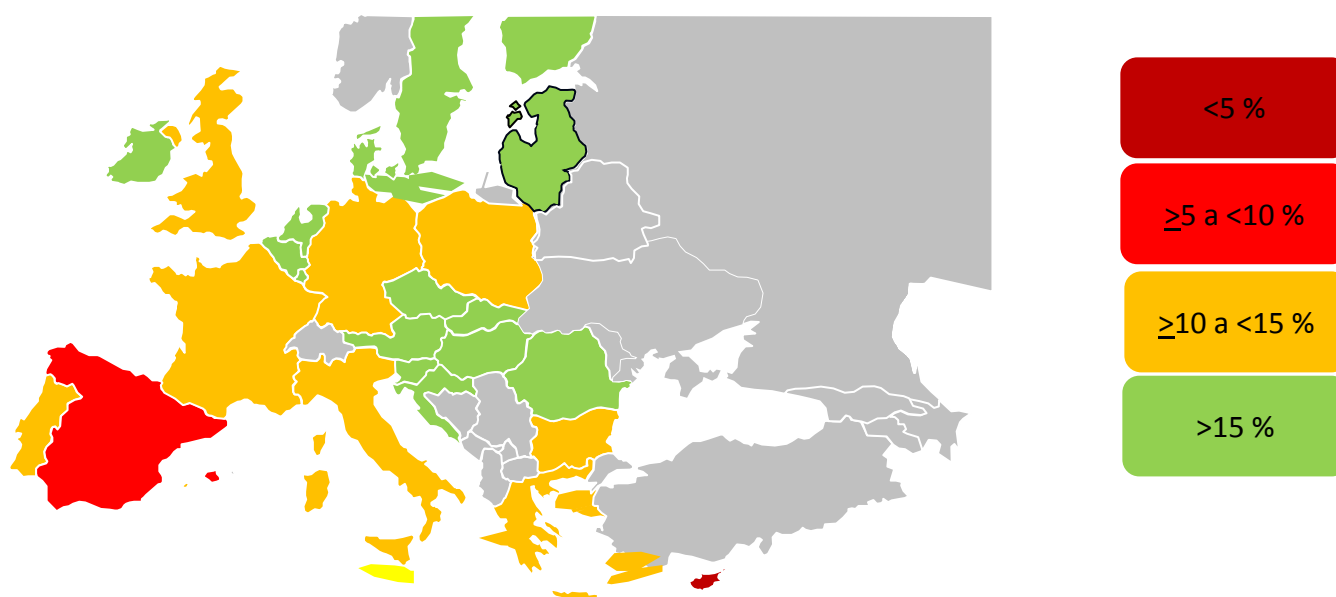
a Iberského poloostrova zdvojnásobí. Projekt společného zájmu na propojení Akvitánie, Francie, a Baskicka, Španělsko, je v současnosti předmětem podrobných studií financovaných z grantů EK. I tento projekt má propojovací kapacitu zdvojnásobit. Na jeho dokončení v roce 2020 bude vynaloženo veškeré úsilí. Stupeň propojení se poté přiblíží cílové hranici 10 %.

- Projekt společného zájmu z prvního seznamu na nové propojení Portugalska ((Vila Fria – Vila do Conde – Recarei) a Španělska (Beariz – Fontefría) do roku 2016 zvýší kapacitu propojení mezi Portugalskem a Španělskem ze současných 7 %; kapacita Portugalska přitom překročí 10 %.
- Estonsko, Litva a Lotyšsko jsou sice dobře propojené mezi sebou, jejich propojení s trhem s elektřinou EU však dosahovalo v roce 2011 společné hodnoty pouhých 4 %. Situace se ovšem rychle zlepšuje. Do roku 2015 dosáhly pobaltské státy 10% propojení s trhem EU přes Finsko, prostřednictvím projektu EEPR Estlink2. Propojení Švédska (Nybro) a Litvy (Klaipeda) – známé jako projekt Nordbalt1, financovaný z EEPR – má budoucí energetický trh mezi pobaltskými členskými státy a trhem Nord Pool Spot dále integrovat do poloviny roku 2016.
- Dokončením projektu společného zájmu na propojení Litvy a Polska, označované jako LitPol Link, by se propojení Polska do konce roku 2015 zdvojnásobilo na 4 %. Také by se prohloubilo synchronní propojení pobaltských sítí s evropskými kontinentálními sítěmi. Další z projektů společného zájmu, propojení Vierradenu, Německo, a Krajniku, Polsko, by propojení Polska zvýšilo do roku 2020 nad 10 %.
- Díky projektům společného zájmu ve Spojeném království, zahrnujícím vnitřní vedení a zajišťujícím propojení s Belgií, Francií, Irskem a Norskem, by Spojené království dosáhlo cíle 10 % a jeho propojovací kapacity by byly méně přetížené.
- Několik italských projektů společného zájmu pro odvětví elektroenergetiky, zejména propojovací vedení mezi Itálií a Francií a mezi Švýcarskem a Rakouskem a nutné posílení vnitřních vedení, by po dokončení do roku 2020 navýšily kapacitu elektroenergetického propojení se sousedními zeměmi na zhruba 12 %. Tím by měly být dodávky elektřiny v Itálii spolehlivější a riziko přetížení mnohem nižší.
- Díky několika projektům z prvního seznamu projektů společného zájmu by své propojovací kapacity mohlo výrazně zlepšit také Irsko. V roce 2011 dosahoval stupeň jeho propojení 3 %; v roce 2013 se díky projektu propojení Irska se Spojeným královstvím financovanému z EEPR zvýšil na 7 %, a v roce 2020, kdy má být dokončen projekt společného zájmu na další propojení se Spojeným královstvím (Severním Irskem a Velkou Británií), a případně Francií, by měl dokonce překročit 15 %.
- Propojení Rumunska by se mělo zvýšit ze současných 7 % na více než 9 % (a přiblížit se tak stanovenému cíli) realizací propojení se Srbskem do roku 2017.

- *Kypr* je energetickým ostrovem silně závislým na ropě a s vysokými cenami elektřiny. Na první seznam projektů společného zájmu bylo zařazeno budoucí propojení s názvem Euroasia Interconnector, momentálně ve fázi předběžné studie proveditelnosti. Projekt bude mít kapacitu 2 000 MW a jeho dokončením v roce 2023 by propojení Kypru překročilo 100 %.
- Propojení *Malty* se díky podpoře z EEPR zvýší ze současných 0 % na přibližně 35 %, a to poté, co bude v průběhu roku 2015 uvedeno do provozu propojení s Itálií (Sicílií) pomocí vedení vysokého napětí.

Realizací projektů společného zájmu se Evropa dostane splnění cíle 10% propojení elektrických sítí členských států mnohem blíže, **za předpokladu, že budou naplánované projekty dokončeny**⁷ v roce 2020 (viz mapa níže). **Zvláštní úsilí, konkrétně lepší koordinace a použití všech dostupných nástrojů, bude nutné u těch států, které jsou v současnosti pod stanovenou hranicí, především Španělsko a Kypr, mají-li 10 % do roku 2020 dosáhnout.**

Mapa stupňů propojení v roce 2020 po dokončení stávajících projektů společného zájmu

4. Plné provedení a uplatňování evropského regulačního rámce

Pevný regulační rámec je základním předpokladem pro uskutečnění nutných investic do infrastruktury. Evropská unie zaujímá od roku 2013 k plánování a budování infrastruktury holistický přístup. **Nařízení o transevropských energetických sítích (TEN-E) se jako první**

⁷ Příloha 2 obsahuje přehled projektů v členských státech s propojovací kapacitou pod hranicí 10 %.

zabývá specifickou otázkou projektů, které přesahují hranice států nebo mají dopad na přeshraniční toky.

Nařízení TEN-E zohledňuje skutečnost, že pro tyto projekty je třeba zvláštní právní rámec, a navrhuje, aby se prováděly analýzy nákladů a přínosů, které by jasně prokazovaly nadnárodní přínosy projektů, a umožňuje, aby se náklady dělily mezi státy podle toho, jaké přínosy má daný projekt mít pro ten který členský stát. Rovněž požaduje, aby vnitrostátní regulační orgány nabízely regulatorní pobídky přiměřené rizikům s těmito projekty spojeným. To znamená, že sazby za využívání infrastruktury zohledňují např. přiměřenou dobu nezbytnou pro návratnost investice, dobu odpisování, předběžné investice apod.

Velkou část projektů předkládají provozovatelé přenosových soustav, s tím, že regulátoři schvalují nebo stanovují sazby. Existují také projekty, včetně projektů společného zájmu, předkládané soukromými subjekty, tzv. komerční vedení. Soukromým subjektům se zpravidla náklady vrací z cenových rozdílů mezi oběma koncovými body vedení. Riziko, které nesou, je tak zcela jiné povahy. Proto, ačkoliv platí ustanovení nařízení TEN-E o udělování povolení, jsou tato vedení často vyňata z působnosti některých částí regulačního rámce, například těch, které se týkají přístupu třetích stran a využívání sazeb za přetížení.

Nařízení TEN-E se také poprvé zabývá otázkou zdlouhavých řízení o **udělení povolení** a souhlasu veřejnosti, která jsou hlavní překážkou rozvoje infrastruktury, zejména nadzemního elektrického vedení. Nařízení zavádí závazný celkový časový limit pro udělení povolení v délce 3,5 roku, čímž by se měl podstatně snížit současný průměr, který se pohybuje v rozmezí 10–13 let. Pravomoc udělovat povolení musí být soustředěna v jednom příslušném orgánu („jedno správní místo“). Po jejich důsledném prosazování ze strany Komise budou tato správní místa existovat ve všech členských státech nejpozději na jaře 2015⁸. Zavedena byla také nová pravidla pro intenzivnější konzultace a transparentnost, aby se do plánování více zapojili občané. Cílem je, aby byl proces plánování efektivnější a zároveň byly zaručeny vysoké standardy EU, pokud jde o ochranu životního prostředí⁹.

Je nanejvýš důležité, aby členské státy ustanovení nařízení TEN-E plně provedly a uplatňovaly, aby se zabránilo možným zpožděním v realizaci nezbytných projektů. Komise zajistí plné provedení a důsledné vymáhání nařízení.

5. Plné využití všech dostupných finančních nástrojů, Nástroje pro propojení Evropy, fondů ESI a EFSI

Komise odhaduje, že do roku 2020 bude na výstavbu potřebné infrastruktury pro odpovídající propojení všech členských států EU, které zabezpečí dodávky energie a podpoří udržitelnost, potřeba přibližně 200 miliard EUR. Na elektroenergetické projekty bude třeba zhruba 105

⁸ V nařízení TEN-E byla lhůta stanovena na podzim 2013.

⁹ Útvary Komise navíc vypracovaly pokyny pro zjednodušené posuzování vlivu na životní prostředí pro projekty společného zájmu týkající se energetické infrastruktury.

miliard EUR, z toho přibližně **35 miliard EUR na propojení energetických soustav** na základě projektů, které získaly status projektu společného zájmu, a jež jsou nezbytná pro dosažení stanovených 10 % v celé EU.

Význam propojených energetických sítí je dobře patrný z víceletého rozpočtu EU na období 2014–2020. Z celkové rozpočtu **Nástroje pro propojení Evropy (CEF)**, který zahrnuje tři odvětví – dopravu, energetiku a telekomunikace – ve výši 30 miliard EUR, činí rozpočet na energetiku 5,35 miliardy EUR¹⁰. Ačkoliv tyto prostředky představují jen zhruba 3 % celkového objemu investic nutných do roku 2020, mohou za pomoci finančních nástrojů, např. projektových dluhopisů testovaných v pilotní fázi v letech 2012–2013, uvolnit díky pákovému efektu další zdroje. Významná část prostředků z nástroje CEF tak bude použita prostřednictvím těchto nástrojů.

Aby granty nástroje CEF měly význam, musí se zaměřit jen na několik klíčových projektů a musí je provázet snaha regulačních orgánů financovat projekty formou sít'ových tarifů a z jiných zdrojů financování. Členské státy mohou také za určitých podmínek využít **evropské strukturální a investiční fondy** (fondy ESI). Podle předběžných odhadů by na velké elektrizační a plynárenské infrastruktury měly být vyčleněny zhruba 2 miliardy EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR). Například Česká republika (předběžně zhruba 200 milionů EUR) a Litva (předběžně zhruba 69,5 milionu EUR) mají v plánu tuto možnost využít a pro inteligentní elektrické sítě vysokého napětí počítají s financováním z EFRR.

Komise 13. ledna 2015 navrhla zřídit **Evropský fond pro strategické investice (EFSI)**, který má výrazně usnadnit dlouhodobé financování investičních projektů EU. Tento nástroj by mohl pokrýt předložené **projekty společného zájmu či jiné projekty na propojení** a tím urychlit a zároveň doplnit stávající strukturu podpory projektů společného zájmu a dalších. Fond **EFSI**, který bude zřízen v úzké spolupráci s Evropskou investiční bankou (EIB), nabídne nové možnosti komerčního financování. Fond, tvořící jádro balíčku Komise pro růst, zaměstnanost a investice, zaktivuje nejméně 315 miliard EUR soukromých i veřejných investic v celé EU, zatímco z rozpočtu EU bude uvolněno 16 miliard EU a EIB poskytne 5 miliard EUR. Výsledný multiplikační efekt EFSI se odhaduje nejméně na 15násobek.

Energetika přitom zaujímá mezi prioritami Fondu přední místo. Jeho investiční operace musí odpovídat unijní politice a podporovat její obecné cíle, jako je rozvoj infrastruktury, mimo jiné v oblasti energetiky a zejména propojování energetických soustav.

Spolu s Nástrojem pro propojení Evropy se tak EFSI pravděpodobně stane důležitým nástrojem, který pomůže předkladatelům realizovat jejich projekty a projekty společného zájmu. Byl zřízen investiční portál, který má zvýšit transparentnost evropského seznamu investičních projektů a zpřístupňovat informace potenciálním investorům. Fond EFSI přivádí dohromady předkladatele projektů a investory a zajišťuje větší podporu z hlediska finančních rizik. Jelikož velká většina infrastrukturních projektů je postavená na pevném podnikatelském

¹⁰ Tyto údaje zohledňují nedávný návrh Komise na zřízení Evropského fondu pro strategické investice (EFSI).

základě, může EFSI hrát klíčovou roli při získávání potřebných investic spolu s dalšími investičními a obchodními bankami. Pokud jde o přístup k financování z EFSI, bude nanejvýš důležitá rychlá a včasná příprava projektu. V tom budou hrát významnou úlohu regionální sdružení zapojená do projektů společného zájmu.

K identifikaci, přípravě a vývoji investičních projektů bude v návaznosti na poradenské služby nabízené v současnosti EIB a Komisí poskytovat poradenství Evropské centrum investičního poradenství (EIAH), které bude fungovat jako jednotné centrum pro technické poradenství (včetně právních otázek) pro projektové financování v EU. To bude zahrnovat podporu při využívání technické pomoci pro strukturování projektu, využívání inovativních finančních nástrojů a využívání partnerství veřejného a soukromého sektoru. Centrum EIAH nebude pracovat pouze s EFSI, ale bude nabízet poradenství také ohledně dalších již dostupných možností financování infrastrukturních projektů, včetně nástroje CEF a evropských strukturálních a investičních fondů.

Stejně tak je třeba zdůraznit příspěvky soukromých investorů, ať už prostřednictvím EFSI, nebo tržních nástrojů, jako je evropský fond dlouhodobých investic, který může směřovat soukromé prostředky do dlouhodobých investic např. do energetických infrastruktur.

Politika transevropské energetické sítě již přináší první výsledky, stále však ještě zbývá hodně práce. Aby urychlila plnění cíle stanoveného pro propojení energetických soustav, chce Komise zintenzivnit práci regionálních sdružení, zřízených na základě nařízení TEN-E, bedlivě sledovat pokrok jednotlivých projektů společného zájmu a v případě potřeby navrhnout včasná nápravná a cílená řešení, zejména v těch členských státech, které jsou zatím od splnění 10% cíle nejdále. Komise rovněž pomocí cílených opatření zintenzivní svou podporu klíčových projektů. Komise posoudí každý jednotlivý projekt, a pokud odhalí překážky nebo rizika, které by mohly zpozdit výstavbu, podnikne potřebné kroky jako například:

- spojí předkladatele projektů s cílem nalézt řešení technických problémů a dalších týkajících se plánování, koncepce a realizace a zprostředkuje kontakty s EIB a dalšími bankami,
- poskytne přístup k technické podpoře, díky níž bude možné projekty zdokonalit tak, aby byly financovatelné,
- bude spolu s agenturou ACER a vnitrostátními regulačními orgány pracovat na nalezení co nejlepších pobídek,
- zajistí soulad s nařízením TEN-E a podnikne příslušné kroky, pokud některá ustanovení, například o udělování povolení, nebudou provedena,
- v zájmu vyřešení politických otázek zprostředkuje dohody mezi členskými státy.

6. Těsnější regionální spolupráce

Klíčový význam mají zejména rozsáhlé projekty společného zájmu a propojovací vedení, které jsou ze své podstaty komplexními projekty, jejichž realizace se navíc může zpoždit. Předkladatelé projektů uvádějí jako hlavní rizikové faktory bránící rychlé realizaci řízení o udělování povolení a získání souhlasu veřejnosti. Aby se realizace mohla urychlit, musí všechny zainteresované strany postupovat společně, včetně členských států, provozovatelů přenosových soustav a předkladatelů projektů, regulátorů a orgánů územního plánování.

Všechny projekty společného zájmu musí svým přístupem přesahovat úroveň individuálních projektů. Klíčem k realizaci je silná regionální spolupráce prostřednictvím regionálních sdružení zřízených na základě nařízení TEN-E.

Čtyři regionální sdružení pro elektroenergetiku (příbřežní elektrizační soustava v Severním moři (NSOG), plán propojení pobaltského trhu s elektrickou energií (BEMIP), severojižní propojení energetických sítí v Západní Evropě (NSI západ) a severojižní propojení energetických sítí ve střední, východní a jihovýchodní Evropě (NSI východ)) v rámci přípravy celounijního seznamu sestavila regionální seznam projektů společného zájmu. Sdružení sledují realizaci projektů společného zájmu ve svém regionu a podávají zprávy o případných obtížích. Mohou také navrhnout nápravná opatření.

Práce na úrovni regionálních sdružení však nemusí být vždy dostačující. Především **je nutné regionální spolupráci ještě více prohloubit** a posunout ji na vyšší úroveň, aby se mohly řešit širší politické priority přesahující otázky plánování a realizace jednotlivých projektů. Tyto otázky se týkají např. nutnosti hledat inovativní technologická řešení, újeji spojit plánování energetické sítě a plánování výroby energie, urychleně řešit rizika zabezpečení dodávek energie pomocí synchronizace regulačních a infrastrukturních opatření či nalézt udržitelná a přijatelná řešení v environmentálně citlivých oblastech.

Komise se domnívá, že regionální sdružení by měla pracovat intenzivněji v těchto oblastech:

- ***Pobaltí.*** Současná podoba hlubší regionální spolupráce na projektu BEMIP nese své ovoce a region bude mít do roku 2020 dobře propojené elektrizační i plynárenské soustavy. Komise v současnosti v úzké spolupráci s dotčenými členskými státy přezkouvává strukturu BEMIP, aby se mohla další činnost zjednodušit a zaměřit na zbývající problematické body, včetně synchronního propojení pobaltských států s evropskou kontinentální sítí, integrace obnovitelných zdrojů a opatření na zvýšení energetické účinnosti. **Přezkum by měl vyústit v plánovaný podpis nového memoranda o porozumění během lotyšského předsednictví EU.**
- ***Iberský poloostrov.*** Další z oblastí konkrétně zmíněných v závěrech Evropské rady z října 2014. Spolupráce na jeho propojení nedávno pokročila uzavřením dohody o společné strategii rozvoje propojení energetických soustav. Dokument podepsali v lednu 2015 provozovatelé přenosových soustav Španělska, Francie a Portugalska. Obsahuje seznam společných cílů a uvádí několik možných projektů. K uzavření této spolupráce aktivně

přispěla Komise, která nyní **ustavuje novou skupinu na vysoké úrovni, aby spolupráce nabyla konkrétní podoby**. V rámci podpory této iniciativy provádí Komise studii přínosů, nákladů a technických možností dalšího propojování Iberského poloostrova se zbytkem EU. V březnu 2015 se uskuteční vrcholná schůzka hlav států a předsedů vlád těchto tří zemí. Komise je přesvědčena, že tato jednání vnesou do procesu nový impulz, a zároveň podpoří případné nové závazky, které budou přijaty.

- Státy obklopující ***Severní moře***. V současnosti nemají dostatečné propojení, které by umožňovalo optimálně využívat stávající a plánované výrobní kapacity na pevnině a v moři. Severní moře přitom nabízí jedinečnou možnost v podobě dodávek značného množství nízkouhlíkové energie vyráběné z místních zdrojů a zároveň v blízkosti některých z energeticky nejnáročnějších oblastí Evropy. Výrobní potenciál oblasti by mohl do roku 2030 pokrýt 4–12 % spotřeby elektrické energie v EU. Cílem je zlepšit propojení energetických soustav v této oblasti a umožnit tak obchodní toky a integraci trhů a také integrovat velké množství energie vyráběné na moři z obnovitelných zdrojů, zejména větru. Oblast skýtá mnoho možností pro vývoj inovativních technologií, jako je zachycování a ukládání CO₂, skladování energie či technologie přeměny elektřiny na plyn. Komise aktivně **podporuje práci tohoto regionálního sdružení a přípravu akčního plánu** a bude je i nadále prosazovat.
- ***Střední a jihovýchodní Evropa***. V této oblasti Komise iniciovala hlubší spolupráci na rozvoji důležité infrastruktury. Trh s elektrickou energií v tomto regionu je třeba lépe propojit a modernizovat, mimo jiné proto, aby se mohl využít značný potenciál obnovitelných zdrojů. Nyní, kdy je situace v regionu, pokud jde o dodávky plynu, po opuštění projektu South Stream zvlášť těžká, je tato iniciativa obzvláště důležitá. Proto byla **v lednu 2015 vytvořena skupina na vysoké úrovni**, která se poprvé sešla 9. ledna v Sofii.

Komise bude se všemi zúčastněnými členskými státy úzce spolupracovat na všech těchto formách hlubší regionální spolupráce, jejímž cílem bude vytvořit specifickou regionální strategii řešení nejnaléhavějších problémů a přijetí nezbytných opatření. Uvedené čtyři oblasti vypracují **akční plán** s konkrétními časovými mezníky, včetně návrhů konkrétních propojení, tak aby byl splněn cíl 10% propojení, na němž se EU dohodla. Pokud jde o oblasti, kde bude splnění cíle 10% propojení obtížnější, bere Komise na vědomí návrhy, které již byly předloženy (např. nová fáze projektu LitPol Link v pobaltských státech nebo na Iberském poloostrově a ve Francii propojovací vedení Navarra–Bordeaux, Sabiñanigo–Marsillon či Monzón–Cazaril). V těchto případech poskytne Komise dotčeným stranám pomoc a poradenství, aby mohly do svých akčních plánů zahrnout nové projekty.

Komise bude realizaci akčních plánů pečlivě sledovat. Do té míry, do jaké to bude možné, bude Komise také podporovat sladění pracovních postupů jednotlivých regionálních sdružení.

Dále bude Komise úzce spolupracovat s Evropskou sítí provozovatelů elektroenergetických přenosových soustav (ENTSO-E) s cílem zajistit, aby desetiletý plán rozvoje sítě, který je jediným nástrojem selekce projektů společného zájmu, dostal širší záběr a jasně stanovil,

prostřednictvím kterým projektů bude cílového 10% propojení energetických soustav dosaženo, a zároveň navrhl konkrétní kroky, včetně možného doplnění tohoto plánu, bude-li to třeba.

Komise bude Evropské radě každoročně podávat zprávu o realizaci projektů společného zájmu a o dosaženém pokroku v naplňování cíle 10% propojení, která bude důležitou součástí komplexní roční bilance, s níž strategický rámec pro energetickou unii počítá. Komise zajistí, aby regionální sdružení mohla při své práci využívat příslušných synergií s EFSI, jakmile bude tento fond zřízen. Komise bude také řídit diskuzi v regionálních sdruženích na další naléhavá témata, jako je modernizace energetických sítí.

Kromě toho koncem roku 2015 svolá Komise první **fórum pro energetickou infrastrukturu**, na němž se budou projednávat a hledat řešení problémů, které jsou společné všem regionům v celé Evropě. V relevantních případech se do diskuze zapojí i sousední země.

7. Výhled do roku 2030

Na základě výzvy vydané Evropskou radou v březnu 2014 navrhla Komise v květnu 2014 navýšit současný cíl 10% propojení elektroenergetických sítí na 15 % do roku 2030, a to s ohledem na nákladovou stránku a potenciál obchodní výměny v příslušných regionech. Evropská rada v říjnu 2014 vyzvala Komisi, aby „*pravidelně informovala Evropskou radu, s cílem dospět do roku 2030 k 15% cíli*“. Tohoto cíle má být dosaženo zejména realizací projektů společného zájmu.

Cílů energetické politiky EU ani cílů stanovených pro oblast energetiky a klimatu pro období do roku 2020 a 2030 nebude možné dosáhnout bez plně propojené evropské elektroenergetické sítě, většího množství propojených přeshraničních sítí, skladovacích kapacit a inteligentních sítí, které by umožnily reagovat na poptávku a zajistily bezpečnost dodávek energie v systému s větším podílem energie z obnovitelných zdrojů s kolísavou dostupností. V tomto ohledu bude zásadní také postupné vybudování panevropských elektrických dálnic. Komise v lednu 2014 oznámila, že hodlá sledovat budování inteligentních sítí a stupeň propojení energetických soustav členských států, s tím, že zvláštní důraz bude kladen na propojení států, které jsou nejdále splnění dohodnutého cíle propojení 10 % instalované výrobní kapacity.

K dokončení vnitřního trhu s elektřinou, zejména ukončení izolace tzv. energetických ostrovů, zabezpečení dodávek energie pro všechny spotřebitele a zvýšení podílu elektrické energie vyráběné z obnovitelných zdrojů s kolísavou dostupností je však potřeba více než propojení 10 % celkové kapacity. Veškeré snahy EU a členských států musí vycházet z toho, že je třeba, aby všechny členské státy dosáhly do roku 2030 propojení alespoň 15 % energetických soustav. Zároveň je však nutné zaujmout individuální přístup založený na důkladné analýze problematických bodů a případně zohledňující související náklady, neboť členské státy se mezi sebou liší, ať už z hlediska geografické polohy, tak z hlediska struktury skladby zdrojů energie či dodávek energie. Cennou platformou pro diskuze a dohody ohledně dalšího

směrování jsou struktury regionální spolupráce. Této formy hlubší regionální spolupráce využije Komise rovněž k naplnění zmíněného 15% cíle.

8. Závěr

Evropská unie musí v rámci vytváření silné energetické unie a progresivní politiky v oblasti změny klimatu dosáhnout do roku 2020 propojení 10 % svých energetických soustav. Je zřejmé, že má-li být její reakce na politické výzvy týkající se energetiky a změny klimatu adekvátní, musí Evropa zdvojnásobit své úsilí.

Regulatorní a finanční rámec, který byl nedávno zaveden, již přináší první výsledky. Nyní je potřeba, aby členské státy i všichni ostatní hráči projeвили politickou vůli stanovených cílů dosáhnout. To zahrnuje intenzivnější práci regionálních sdružení zřízených na základě nařízení TEN-E, zatímco Komise bude pokračovat v iniciativách k prohloubení regionální spolupráce.

Evropská rada souhlasila, že bude vyvinut spolehlivý a transparentní systém řízení bez nadbytečné administrativní zátěže, který pomůže zajistit, aby EU cíle své politiky splnila. K tomu bude patřit zjednodušení současných požadavků na podávání zpráv.

Komise vydá zprávu na základě informací obdržených od členských států. Zpráva, která bude důležitou součástí komplexní roční bilance, s níž počítá strategický rámec pro energetickou unii, bude obsahovat kompletní přehled stavu všech projektů společného zájmu spolu s doporučeními na urychlení projektů a zvýšení flexibility seznamu projektů společného zájmu pro případ, že by cílového 10% propojení energetických soustav nebylo do roku 2020 dosaženo. V případě potřeby navrhne Komise další opatření, aby byl tento cíl splněn.

Jak ukázala pozitivní politická angažovat v případě pobaltských států a Iberského poloostrova, je podpora na nejvyšších stupních politiky pro uskutečnění těchto velkých projektů zásadní.